

ระดับ ปวส.

รายวิชา สังคมไทยในยุคดิจิทัล

มนต์เสน่ห์ไทยร่วมสมัย: ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา

จากรากฐานทางประวัติศาสตร์
สู่ทุนทางวัฒนธรรมในโลกยุคใหม่

นำเสนอโดย อาจารย์ศรายุทธ ยี่สุนเกตุ

มรดกที่มีชีวิต

ศิลปกรรม

สถาปัตยกรรม, ประติมากรรม,
จิตรกรรม
สุนทรียภาพที่จับต้องได้

วัฒนธรรม

ประเพณี, วิถีชีวิต 4 ภาค,
ศิลปะการแสดง
จิตวิญญาณแห่งชุมชน

ทุนทางวัฒนธรรม
และ Soft Power
มูลค่าแห่งอนาคต

ภูมิปัญญา

การแพทย์แผนไทย, สมุนไพร, อาหารเป็นยา
ศาสตร์แห่งการเอาชีวิตรอด

วิวัฒนาการศิลปกรรมไทย: อัตลักษณ์ที่หล่อหลอมตามกาลเวลา

ทวารวดีและศรีวิชัย (ศตวรรษที่ 12-18)

- อิทธิพลข้ามพรมแดน: รับอิทธิพลอินเดียและพุทธมหายาน
- จุดเด่น: เจดีย์ทรงโอคว่ำ, เจดีย์ทรงปราสาท

ลพบุรี (ศตวรรษที่ 16-18)

- ศรัทธาแห่งศิลา: อิทธิพลขอมและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
- จุดเด่น: ปราสาทหิน, ปราสาทศิลาแลง เน้นความมั่นคงแข็งแรง

สุโขทัย (ศตวรรษที่ 19-20)

- รุ่งอรุณแห่งสุนทรียภาพ: ยุคทองของศิลปะไทยแท้ เน้นความอ่อนช้อย
- จุดเด่น: พระพุทธรูปปางลีลา, เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์

อยุธยาและรัตนโกสินทร์ (ศตวรรษที่ 20-ปัจจุบัน)

- ความมั่งคั่งและวิจิตรบรรจง: ศูนย์กลางการค้า ผสมผสานศิลปะนานาชาติ
- จุดเด่น: พระปรางค์ทรงสูง, สถาปัตยกรรมฐานโค้งท้องสำเภา, งานประณีตศิลป์ชั้นสูง

ถอดรหัสศิลปะการแสดงไทย

	 โขน	 ละครใน	 ละครนอก
ผู้แสดง	ชายล้วน (ดั้งเดิม) สวมหัวโขน	หญิงล้วน (ในราชสำนัก)	ชายล้วน (ดั้งเดิม) แสดงนอกราชสำนัก
ลักษณะเด่น	แสดงเรื่องราวเกียรติเท่านั้น, ทำรำมีแบบแผนเคร่งครัด	ทำรำอ่อนช้อย ละเอียดอ่อน เน้นการถ่ายทอดอารมณ์ภายใน	การเคลื่อนไหวรวดเร็ว โหลดโผน มีบทกลกขบขัน แทรกศิลปะการต่อสู้
อารมณ์ การแสดง	วิจิตรตระการตา, ศักดิ์สิทธิ์, ทรงพลัง	สง่างาม, ประณีต, เชื่องช้า	สนุกสนาน, มีชีวิตชีวา, เข้าถึงง่าย

กายวิภาคแห่งโขน: สุดยอดศิลปะการออกแบบแบบ บูรณาการ

หัวโขน

งานช่างสิบหมู่สุดประณีต
หน้ากากและสีบ่งบอกตัวละคร
(เช่น สีเขียว=พระราม/ทศกัณฐ์)
ถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์

เครื่องแต่งกาย

การปักดินทองและลวดลายที่ซับซ้อน
บ่งบอกสถานะ
(พงศกษัตริย์, นาง, ยักษ์, ลิง)

ภาษากาย

การสื่อสารโดยไม่ใช้เสียง
ท่าทางและสรีระถูกฝึกฝนอย่างหนัก
(พระ=สง่างาม, ยักษ์=ดุดัน,
ลิง=ปราดเปรียว)

วงปี่พาทย์และคนพากย์

ใช้ดนตรีปี่พาทย์ควบคุมจังหวะ
และคนพากย์เจรจาทำหน้าที่
ถ่ายทอดเรื่องราวแทนผู้แสดง

พหุวัฒนธรรม 4 ภาค: เสน่ห์แห่งความแตกต่าง

📍 ภาคเหนือ

- ♦ **วิถีชีวิต:** วัฒนธรรมล้านนา นุ่มนวล
- ♦ **ประเพณีเด่น:** ปีใหม่เมือง (สงกรานต์ล้านนา), ประเพณียี่เป็ง
- ♦ **สุนทรียภาพ:** ฟ้อนเล็บ, อาหารรสกลมกล่อม (ข้าวซอย, แกงฮังเล)

📍 ภาคกลาง

- ♦ **วิถีชีวิต:** ศูนย์กลางลุ่มน้ำ ผสมผสาน
- ♦ **ประเพณีเด่น:** ลอยกระทง, แข่งเรือยาว, ตักบาตรเทโวทางน้ำ
- ♦ **สุนทรียภาพ:** อาหารรสชาติหลากหลาย และประณีต (แกงกะทิ, ต้มยำ)

📍 ภาคอีสาน

- ♦ **วิถีชีวิต:** สบุดसान เรียบง่าย ผูกพันกับธรรมชาติและฟนแล้ง
- ♦ **ประเพณีเด่น:** บุญบั้งไฟ, พิธีโฮน, ไหลเรือไฟ
- ♦ **สุนทรียภาพ:** เซิ้ง, หมอลำ, อาหารรสจัดจ้าน (ส้มตำ, ลาบ)

📍 ภาคใต้

- ♦ **วิถีชีวิต:** ผสมผสานชาวเล พุทธ และมุสลิม ตัดทะเลสองฝั่ง
- ♦ **ประเพณีเด่น:** สารกเดือนสิบ, ชักพระ
- ♦ **สุนทรียภาพ:** มโนราห์, อาหารรสเผ็ดร้อนและเครื่องเทศ (แกงไตปลา, คั่วกลิ้ง)

ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย: วิถีแห่งความสมดุล

กาย
การรักษาผ่านการนวดและสมุนไพร

ใจ
สภาพจิตใจที่ส่งผลต่อความเจ็บป่วย

สิ่งแวดล้อม
การปรับตัวตามฤดูกาล อายุ และถิ่นที่อยู่

ความเจ็บป่วย คือ ความเสียสมดุล
การรักษาคือการนำร่างกายกลับสู่จุดสมดุล ไม่ใช่แค่การกำจัดอาการ

ทฤษฎีธาตุเจ้าเรือน

ปฐวีธาตุ (ดิน)

ระบบร่างกาย: โครงสร้าง, กระดูก, กล้ามเนื้อ, อวัยวะ

อาการเสียสมดุล: ปวดข้อ, ร่างกายทรุดโทรม

สมุนไพรปรับสมดุล: รสฝาด และหวาน (เช่น ขมิ้นชัน)

อาโปธาตุ (น้ำ)

ระบบร่างกาย: เลือด, น้ำเหลือง, ปัสสาวะ

อาการเสียสมดุล: ภูมิแพ้, น้ำมูก, เลือดลมไม่ดี

สมุนไพรปรับสมดุล: รสเปรี้ยว และจืด (เช่น มะขามป้อม)

วาโยธาตุ (ลม)

ระบบร่างกาย: การหายใจ, การไหลเวียน, การเคลื่อนไหว

อาการเสียสมดุล: วิงเวียน, จุกเสียดแน่นท้อง, ปวดเมื่อย

สมุนไพรปรับสมดุล: รสเผ็ด ร้อน (เช่น ขิง, พริกไทย)

เตโชธาตุ (ไฟ)

ระบบร่างกาย: อุนหภูมิร่างกาย, การย่อยอาหาร

อาการเสียสมดุล: ไข้สูง, ตัวร้อน, ร้อนใน

สมุนไพรปรับสมดุล: รสขมและเย็น (เช่น ฟักทะลายโจร)

ตู้ยาธรรมชาติ: อาหารเป็นยาและสมุนไพรคู่บ้าน

การปรับสมดุลด้วยอาหารฤทธิ์ร้อน-เย็น

ฟ้าทะลายโจร

ฤทธิ์: เย็น

สรรพคุณ: ราชินีแห่งการแก้หวัด, ลดไข้, ระงับการอักเสบ (ได้การยอมรับอย่างกว้างขวางในยุโรปในระดับ)

ขมิ้นชัน

ฤทธิ์: ร้อน/อุ่น

สรรพคุณ: แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ, รักษาแผลในกระเพาะ, บำรุงผิวพรรณ (ต้านอนุมูลอิสระ)

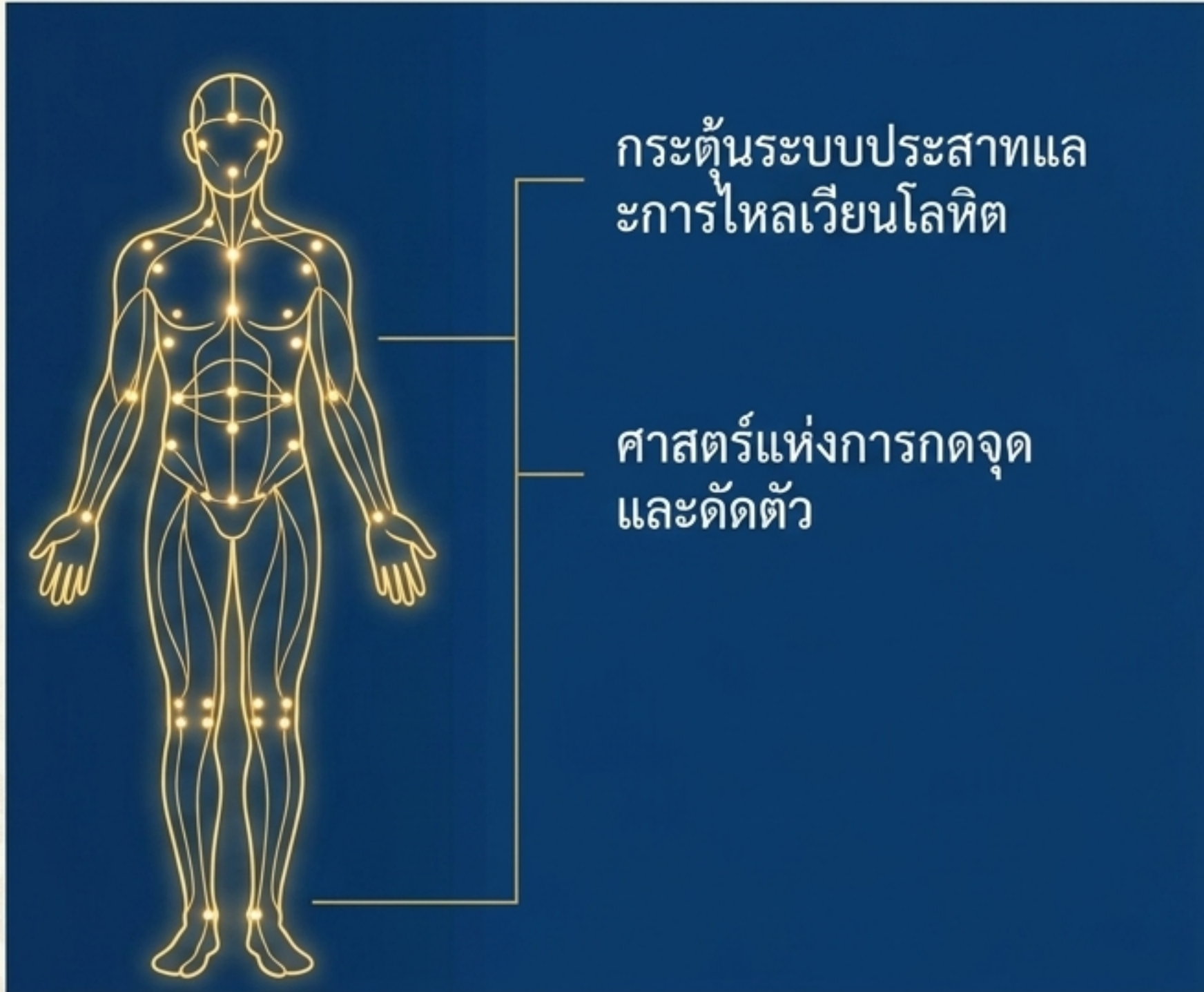

ไพล

ฤทธิ์: ร้อน

สรรพคุณ: สมุนไพรเอกด้านการแก้ปวดเมื่อย, ลดฟกช้ำ, ลดการอักเสบของกล้ามเนื้อ (นิยมใช้ในลูกประคบ)

นวดไทย: ศาสตร์แห่งการสัมผัสและเส้นประธาน

- **รากฐานประวัติศาสตร์**
พัฒนาจากสังคมเกษตรกรรมสู่ตำราวิชาการระดับชาติที่วัดโพธิ์ (มหาวิทยาลัยแห่งแรกของประชาชน)
- **มากกว่าการผ่อนคลาย**
แบ่งเป็นการนวดเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และการนวดเพื่อรักษาโรค (หัตถเวชกรรมไทย)
- **การยอมรับระดับโลก**
ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ (UNESCO, 2019)

มรดกไทยบนเวทีโลก

มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Heritage)

สถานที่ทางประวัติศาสตร์,
โบราณสถาน, ฝีมือประชาชน

มีทั้งหมด 8 แห่งในประเทศไทย
(วัฒนธรรม 5 แห่ง, ธรรมชาติ 3 แห่ง)

มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage)

ภูมิปัญญา, ศิลปะการแสดง,
ประเพณีที่สืบทอดผ่านผู้คน

ตัวอย่าง: โขน (2018), นวดไทย (2019),
โนรา (2021), สงกรานต์ (2023)

แผนที่มรดกโลกแห่งประเทศไทย

ทุนทางวัฒนธรรม สู่กลยุทธ์ Soft Power 5F

Food (อาหาร)

ต้มยำกุ้ง,
อาหารสมุนไพรฤทธิ์ร้อน-เย็น

→ อุตสาหกรรมอาหาร
และ Wellness

Film (ภาพยนตร์)

โลเคชั่นประวัติศาสตร์,
เรื่องราวจากวรรณคดี

→ อุตสาหกรรม
บันเทิงดิจิทัล

Fashion (แฟชั่น)

ชุดไทยพระราชนิยม,
ผ้าทอพื้นเมือง, ผ้าขาวม้า

→ อุตสาหกรรม
สิ่งทอร่วมสมัย

Fighting (ศิลปะป้องกันตัว)

มวยไทย
(พัฒนาจากทักษะการ
รบโบราณ)

→ อุตสาหกรรมกีฬา
และฟิตเนสระดับโลก

Festival (เทศกาล)

สงกรานต์, ผีตาโขน,
ลอยกระทง

→ อุตสาหกรรม
การท่องเที่ยว
เชิงประสบการณ์

จากอดีตบนหน้ากระดาษ สู่มูลค่าทางเศรษฐกิจในยุคดิจิทัล

ลมหายใจแห่งภูมิปัญญา อยู่ที่คนรุ่นต่อไป

ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย
ไม่ใช่สิ่งล้าสมัยในพิพิธภัณฑ์ แต่คือมรดกที่มีชีวิต

หน้าที่ของเราในยุคดิจิทัล ไม่ใช่แค่การจดจำอดีต
แต่คือการนำคุณค่าจากรากเหง้า
มาสร้างสรรค์และต่อยอดสู่ออนาคต

ร่วมภาคภูมิใจ อนุรักษ์ และสร้างมูลค่าให้มรดกไทยก้าวไกลระดับโลก